سیدحامد موسوی، استاد دانشگاه تهران از ۳ راهکار و امکان تحقق آن در مساله فلسطین می‌گوید

۵ موضوعی که راهکار دودولتی را ناممکن می‌کند

کلاهی که سر فلسطینیان رفت

موضوع بعدی شهرک نشینان هستند. در این نقطه یک کلاه گذاشته‌اند سر فلسطینی‌ها رفته است. حالا ممکن است این استدلال را برخی از من نپذیرند ولی اگر دوستان تحقیق کنند و من را اسلوه‌ا ۲ (ریخواندند، می‌بینند واقعا اینطور بوده است. این موضوعات پیچ‌گاه هیچ کدام نام در مذاکرات اسلو به نتیجه نمی‌رسد. طرحی که از جانب آمریکایی‌ها و اسرائیلی‌ها مطرح می‌شود، این است که «بیایید به یک توافق موقت برسیم»، یعنی فعلا توافق کنیم و همدیگر را به رسمیت بشناسیم، امضا کنیم و صلح نسبی شکل بگیرد. بعد از آن پنج سال مذاکره می‌کنیم و به یک توافق نهایی می‌رسیم.

درواقع اسلو توافقی است برای به توافق رسیدن. متن حدود ۱۵ صفحه‌ای اسلو را نگاه کنید، می‌بینید که هیچ کدام از این پنج مورد اختلافی در آن تعیین تکلیف نشده است. حالا چرا می‌گویم این کلاهی بسیار گشاد است؟ اینکه با تکیک است که کلا اسرائیلی‌ها به کل برنمی‌گردند. اگر مروری بر مذاکرات داشته باشیم، متوجه این سیاست می‌شویم. چند هفته اخیر مذاکرات کمپ دیوید را که میان نیم ساعت با میزبانی کارتر انجام شد را رمی خوانده‌ام، آنجا هم در مورد فلسطین چنین کلک‌هایی می‌زدند. همیشه موضع اسرائیلی‌ها این است که توافق موقت و بعد از مذاکره می‌کنیم و در یک تاریخ آتی، به نتیجه می‌رسیم. می‌بینید برخی از اینها هم شهرک‌های کوچکی نیستند. ملاریزگرینش که اریل است، در آن یک دانشگاه بزرگ و بالای ۱۰ هزار دانشجو وجود دارد. آن نقاط زرد را اگر مشاهده کنید، می‌بینید که به شکل خیلی قوی‌ای این نام‌ها نقاط مهم و نوپه‌ها در کرانه باختری رابه شهرک‌های اختصاص می‌دهند. تصویر شماره ۱۲ بعد‌ها بی است که فقط بهودی‌ها می‌توانند آن استفاده کنند و فلسطینی‌ها اجازه عبور از آنجاها را ندارند. باید از یک سری چک‌پوینت رد شوند که در تصویر شماره ۱۳ آمده است. تصویر شماره ۱۴ ترکیب نقشه‌های دیگر است که وقتی روی هم می‌گذارید، کرانه باختری این شکلی می‌شود.

اسلو۲ برخلاف اسلو۱ که گفتند ۱۵ صفحه است، خیلی مفصل و بیش از ۱۰۰ صفحه است. در این صفحات یک بار اشاره نمی‌شود که طبق این توافق قرار است یک دولت فلسطینی به وجود بیاید. یعنی حتی در آن نقاط قرمز پررنگ (حدود ۲ درصد فلسطین) هم نمی‌گوید که دولت فلسطین تشکیل شود. ما حالا در فرایندی می‌گوییم دولت خودگردان. ولی دولت نیست. نمی‌دانم اگر بخواهیم توجیه بهتری بگوییم چیست، ولی می‌خواهم بگویم که کلمه دولت به آن شکل Nationstate اصلا معنا ندارد. اسرائیلی‌ها اینطور امتیازی‌زاخی دارای دراسلو۲ به فلسطینی‌ها نمی‌دهند. طبق گفته یک نگاه می‌کنید، می‌فهمید در آینده هم گرفتن چنین توافقی از هیچ استرتژی‌ای ممکن نیست. در این موردبه خصوص من صراحتابه شما دوستان می‌گویم که معتقدم به هیچ عنوان هیچ دولت اسرائیلی اجازه شکل‌گیری یک دولت فلسطینی رانخواهد داد. در نتیجه‌گیری‌ام بیشتر به دلیل آن اشاره می‌کنم که می‌خواهم بگویم که اجازه‌ای نخواهد داد. از دید من، اصلا امکان ندارد. تصویر شماره۱۵ بیت المقدس و وضعیت شهرک‌ها را نشان می‌دهد. در سال ۱۹۹۱ که کنفرانس صلح مادرید برگزار شده، ۹۰ هزار شهرک نشین بوده، امروز بیش از ۷۰۰ هزار شهرک نشین در کرانه باختری و بیت المقدس شرقی ساکنند. کرک جمله‌ای به شهرک نشین‌ها گفته که «خیلی جمله معروفی است، کرک طبق گفته‌هایش معتقد است «ارتش اسرائیل ارتش خداست»، ولی به شهرک نشینان می‌گوید همین ارتش خدا آمده سرانتان و مجبورتان کرد از کرانه باختری بروید، با تبر بزنید. یعنی می‌خواهم بگویم که چقدر این بحث برایشان جدی است و اصلا کوتاه نمی‌آیند.

چرا به معامله قرن؟

بخش بعدی، معامله قرن ترامپ است. در دوران ترامپ خیلی دنبالش بودند ولی یا آمدند بابدن خیلی پیگیری نشدند. احتمال اینکه با سرکار آمدن مجدد ترامپ، این طرح و پیگیری اجرای آن در دستورکار قرار بگیرد، وجود دارد. در تصویر شماره ۱۶ طرح رامی‌بینید. این نقشه‌ای است که معامله قرن پیشنهاد می‌دهد. قسمت آبی حتی تورم اسرائیل بالای ۱۰۰ درصد بوده؛ یعنی چالش تابه این حد جدی بوده. ولی دهه ۹۰ دوران شکوفایی اقتصاد اسرائیل بود. در نیمه دوم یعنی بعد از قرارداد‌های صلح و پایان یافتن انتفاضه، سرمایه‌گذاری جدی‌ای در اسرائیل و در بخش‌های های تک انتفاق افتاده که به لحاظ اقتصادی یک موفقیت چشمگیر بوده است.

اسلو با فلسطینی‌ها چه کرد؟

در همین دوره فلسطینی‌ها برعکس اسرائیلی‌ها به شدت اقتصادشان دچار چالش می‌شود. یعنی از موقعی که عرفات وتیمش اقتصاد را به دست می‌گیرند، دچار چالش می‌شود.

صهیونیست‌های مذهبی؛ مخالفان ۲ دولتی

باید یک پرانتز باز کنم. چند دور در مورد، نقش «ابراهیم اسحاق کوک» و سرش «زوی کوک» رامی بینید که پدر بنیانگذار صهیونیسم مذهبی منتظر ظهور است که البته در دوران خودش، خیلی شخصیت تاثیرگذاری نبود اما پرش تاثیرگذار بوده. زمانی که بیت المقدس شرقی رامی گیرند و دیوار ندبه دست شان می‌افتد، اولین کسی که ارتش می‌آورد تا اولین دعا را آنجا بخواند، زوی کوک است. اینها جریان صهیونیسم مذهبی منتظر ظهور را از بعد از جنگ ۱۹۶۷ به بعد، به رشد چشمگیری می‌رسانند. سال ۱۹۷۴ اکوگ گوهی به نام گوش امونیم را به معنی «جمعیت باایمان را تشکیل می‌دهد. اینها صهیونیست‌های مذهبی هستند. این صهیونیست‌های مذهبی مانند یک‌دولت می‌باشد؛ فقط اندکی تندتر باشند. ولی واقعیت این است که اصلا مبانی فکرشان با آنها متفاوت است. این مذهبی‌های منتظر ظهور از همان اول مخالف طرح دو دولت - دولت بودن. آن هشت موردی که گفتم، اصلا برایشان اهمیتی ندارد و این بحث‌ها را بحث‌های الهی می‌دانند. طبق گفته کرک اعتقاد دارند که قرشن و تصاحب این سرزمین‌های مقدس در امر ظهور تعجیل ایجاد می‌کند. به همین دلیل هم اصلا کوتاه نمی‌آیند. درنهایت «ایگال عمیره» که یک دانشجوی حقوق از همین مذهبی‌های صهیونیست بود، رابین را ترور کرد. اینکه می‌گویند آدم‌های خیلی ایدئولوژیستی هستند، به خاطر دارم ایگال عمیره که حکم حبس ابد از دادگاه دادست در سال ۲۰۱۰ به دلیل اینکه ۱۵ سال در انفرادی نگه داشته شده بود، از دادگاه اسرائیل شکایت کرد. بخشی از گفته‌های او در بازجویی‌ها هم منتشر شده است. بعد از ۱۵ سال انفرادی و با اینکه از ۱۹۹۵ تا به الان که در زندان است، هنوز یک دفعه هم ابراز پشیمانی نکرده و می‌گوید که ترور رابین کار من بوده است. رابین کسی است که خودش این سرزمین‌ها را در جنگ شش روزه گرفت ولی می‌بینید اینها گروه بسیار تندرویی هستند که اصلا اجازه نمی‌دهند حقوق دولت - دولت شکل بگیرد. حتی به فرض اینکه این طرح وجود داشته باشد، باز هم اینها طرح را منحرف کردند.

فلسطینی‌ها در اسلو خیلی ساده‌گی کردند. بااین فرض که اعتقاداتی که نمی‌دهم چیز خوب پیش می‌رود و به نوزی دولتی در آن ۲۳ درصد شکل خواهد داد، همین حیز جلو رفتند. واقعیت امر این است که اصلا جزئیات توافق این نبوده. توافق بعدی که به نام اسلو در سال ۱۹۹۵ از مذاکرات مصر شکل می‌گیرد، اسرائیل این ۲۲ درصد را هم تقسیم‌بندی می‌کند. منطقه‌ای که در شکل شماره ۱۰ می‌بینید؛ اسرائیل این ۱۷ درصد قرمز پررنگ را به فلسطینی‌های می‌دهد. توجه داشته باشید که به این ۱۷ درصد از آن ۲۲ درصد است. یعنی اگر زیاده‌خواهی درست باشد، می‌شود حدود ۴ درصد فلسطین و از ۲ درصد هم اندکی کمتر. کلا فلسطین منطقه بزرگی نیست. این چند درصد، یک سری شهر است که اصلا نمی‌توان در آن دولت شکل داد. قسمت دوم که قرمز کمرنگ است، ۲۴ درصد از آن ۲۲ درصد است که اسرائیل می‌گوید شما در اینجاکنترل شهری خواهید داشت، مثلا امور شهرداری، راهنمایی رانندگی و مواردی این طور، دست فلسطینی‌ها خواهد بود اما به لحاظ امنیتی و نظامی منطقه فرمز کمرنگ، دست اسرائیل است. اسرائیل دریاوا قسمت آبی که مهم‌ترین جای کرانه باختری شامل تمام مرزها و نقاط استراتژیک است، می‌گوید به طور کل دست من است. این را هم بگویم که باز عرفات و تیمش این را هم امضا می‌کنند.

تصویر شماره۱۱ را نشان می‌دهد؛ مناطقی قبل از عقب‌نشینی از غزه است و در آن شهرک‌هایی که صهیونیست‌های مذهبی ساخته‌اند، آمده است. البته باید توجه داشت که دولت‌های مختلف کمک می‌کنند تا غیر این صهیونیست‌ها هم در این مناطق ساکن شوند. یعنی وام‌های خیلی خوبی می‌دهند و خانه‌ها را ارزان می‌سازند. اینها جریان صهیونیسم مذهبی منتظر ظهور را از بعد از جنگ ۱۹۶۷ به بعد، به رشد چشمگیری می‌رسانند. سال ۱۹۷۴ اکوگ گوهی به نام گوش امونیم به معنی «جمعیت باایمان را تشکیل می‌دهد. اینها صهیونیست‌های مذهبی هستند. این صهیونیست‌های مذهبی مانند یک‌دولت می‌باشد؛ فقط اندکی تندتر باشند. ولی واقعیت این است که اصلا مبانی فکرشان با آنها متفاوت است. این مذهبی‌های منتظر ظهور از همان اول مخالف طرح دو دولت - دولت بودن. آن هشت موردی که گفتم، اصلا برایشان اهمیتی ندارد و این بحث‌ها را بحث‌های الهی می‌دانند. طبق گفته کرک اعتقاد دارند که قرشن و تصاحب این سرزمین‌های مقدس در امر ظهور تعجیل ایجاد می‌کند. به همین دلیل هم اصلا کوتاه نمی‌آیند. درنهایت «ایگال عمیره» که یک دانشجوی حقوق از همین مذهبی‌های صهیونیست بود، رابین را ترور کرد. اینکه می‌گویند آدم‌های خیلی ایدئولوژیستی هستند، به خاطر دارم ایگال عمیره که حکم حبس ابد از دادگاه دادست در سال ۲۰۱۰ به دلیل اینکه ۱۵ سال در انفرادی نگه داشته شده بود، از دادگاه اسرائیل شکایت کرد. بخشی از گفته‌های او در بازجویی‌ها هم منتشر شده است. بعد از ۱۵ سال انفرادی و با اینکه از ۱۹۹۵ تا به الان که در زندان است، هنوز یک دفعه هم ابراز پشیمانی نکرده و می‌گوید که ترور رابین کار من بوده است. رابین کسی است که خودش این سرزمین‌ها را در جنگ شش روزه گرفت ولی می‌بینید اینها گروه بسیار تندرویی هستند که اصلا اجازه نمی‌دهند حقوق دولت - دولت شکل بگیرد. حتی به فرض اینکه این طرح وجود داشته باشد، باز هم اینها طرح را منحرف کردند.

فلسطینی‌ها در اسلو خیلی ساده‌گی کردند. بااین فرض که اعتقاداتی که نمی‌دهم چیز خوب پیش می‌رود و به نوزی دولتی در آن ۲۳ درصد شکل خواهد داد، همین حیز جلو رفتند. واقعیت امر این است که اصلا جزئیات توافق این نبوده. توافق بعدی که به نام اسلو در سال ۱۹۹۵ از مذاکرات مصر شکل می‌گیرد، اسرائیل این ۲۲ درصد را هم تقسیم‌بندی می‌کند. منطقه‌ای که در شکل شماره